

כשר

elyén egy dernebben

eg kitünő

Princiar

17.

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ HIVATAL ÉS NYOMDA

Kolozsvár, St. Baron utca, (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség 977, Kiadóhivatal 977, Sz. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez címzették. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Ara 4 lej

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

1924 október 4 Szombat

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 224. szám

5685. Tisri 5

Castiglioni

Szinte valamennyi bécsi lap Castiglioni bukkáról ír vezércikkeket, bizonyos, — az osztrák viszonyokat annyira jellemző rezerváltsággal. Mert Castiglioni, ha bukik is, oda vissza nem bukhat, honnan elindult s a viszonyok ha konszolidálódtak is némileg, mégsem annyira, hogy hallatlan pénzszerző energiáját kihasználni ne tudja.

Tény az, hogy Castiglioni egyszerű idézést kapott a bíróságtól a Depcsitenbank ügyében s ez a his bírósági levélke elegendő volt arra, hogy a bankvezér sürgős tárgyalások céljából Triesztbe utazzék. Igazgatói közül egyik még messzebb utazott, honnan még kaució mellett sem térhet vissza: Hiltert P. ok villájában öngyilkossá tett; a másik kettő elmenekült. Tény az is, hogy Castiglioni szabad visszatérését súlyos összegű kauciók lefizetésétől teszi a bécsi bíróság függővé. Így tehát Castiglioni ma valóban bírósági eljárás középpontjában áll, melynek tulajdonképeni tárgyát alig tudja. Allitól egy régi szeszügyet elevenítették fel ellene, melynek ahtái másfél év óta érintetlenül hevertek, másfelől pedig a Depcsitenbank bukása körül szerepel súlyos megbélyegzéssel Castiglioni amugy sem túlságosan szimpatikus neve.

A bírósági eljárás lehetősége mögött természetesen ott húzódik meg Castiglioni gazdasági összeomlása. A frankkatasztrófanak egyik legsúlyosabb áldozata Castiglioni hatalma volt s a bankvezér kénytelen volt minden vagyonát egy olasz banknak lekötöni, a Banca Commercialenek, mely adósságát most rendezi. És ez az adósság nem csekélység, becslés szerint meghaladja a 125 millió lírát. Castiglioni vagyona felett ma egy ifjú olasz bankember rendelkezik, legalább addig, míg a nagy vagyonnak bizalmára még mindig vagyonszámba menő roncsát átadhatja annak a Castiglioni-nak, aki így megszabadul minden adósságtól.

Es ezzel — bármilyen eredményű is legyen a bírói eljárás, sőt az ennél is súlyosabb likvidálás — a háboru utáni gazdasági élet és annak tipikus nagyvezére Castiglioni között megszünt a régi kapcsolat. Szorosan együvé tartoztak, egymás függvényei voltak. S most Castiglioni a sorsfordulás kiszakította a háboru utáni gazdasági élet talajából, amely közben megkeményedett s nem egy aranyásó asója tört bele. És az egész Castiglioni-afférből ez a fontos. Castiglioni vagyonának likvidálása egyúttal likvidálását jelenti azoknak a lehetőségeknél is, amelyek ezt a vagyont megteremtették. Leszámolást jelent ezokkal a körülményekkel, amelyeknek Castiglioni ura tudott lenni bizonyos ideig, de nem annyira, hogy felül is tudott volna emelkedni ezeken. Hiszen valamikor minden nagy vagyon megteremtje az akkori idők Castiglioni-ja volt, hívták légyen akár Fuggenek, akár Rothschildnak. Ezek a nagy vagyon teremtők azonban nemcsak az adott viszonyokon tudtak urrá lenni, de a maguk vágyait, céljait felül tudták emelni és generációk értékévé tudták tenni. Mi nem akarunk azok táborába tartozni, akik, mert nagyon közelről látják az eseményeket, Castiglioniiban csak a háborus nyereszketöt látják meg. Ha az a pompa, az a fény, amellyel magát Castiglioni körülvette, a közép-kori olasz főuraknak benne visszatérő mecénási kézzelge el is ki bitotta azokat a milliókat, akiknek a háboruból csupán megmaradt a yomoruségo élete maradt meg, természetis fejő dési törvény lett volna, hogy Castiglioni is beáll a milliómos dinasztia alpiói közé és felülemelkedve napjai scrár, kelőle irdul ki egy gazdasági nagyhatalom hosszú nemzedéke. Castiglioni nevét azonban már a mi napjainkzalma felőrölte, vagyonát már a teljeren ki

sem alakult háborus gazdasági élet felmorzsolta. Ha e bírói eljárás után és e likvidálás után Castiglioni gazdag ember marad is, csak gazdag ember marad, nem pedig az a fogalom, amely viselőjének nevét egy életen túl is meg tudja őrizni.

tudja őrizni.

Igy került Castiglioni neve egy bírósági akta homlokára és ha majd ügyét letárgyalták, az aktával együtt az emberiség felejtető, porlasztó aktatemetőjébe.

Négymillió ember cserél hazát és kenyeret a Balkánon

Hogyan cserélik ki a görögországi törököket a törökországi görögökkel. A lausannei szerződés gyakorlati végrehajtása

(Konstantinápoly, szept. hó. Az Uj Kelet küldött tudósítójától) Keresztshadak, szentsírt fogláló levágók, fehér és szíres megszálló csapatok, igaz muzulmánok és nemzeti újjáébredéstől megittasult ifjú törökök sok ezernyi tömegének történelmi inváziója után Konstantinápoly ódon falai most egy újkor furcsa népvándorlásra figyelnek fel csodálkozva.

Ez a népvándorlás, vagy precízebben szólva csereakció mindenféle szempontból páratlanul áll a világtörténelemben.

Ennek a népvándorlásnak már a kiinduló pontja is magán viseli a modern idők szellemét. Nem belső lelki kényszer, nem is hódítási vágy, de nem is lektizhetetlen gazdasági válság indította utnak az óriási tömegeket. Zöldasztal mellett, az emlékezetes lausannei konferencián határozták el így a politikusok, hogy a török köztársaság kétmillió görög lakója cseréljen helyet Görögország kétmilliónyi török népével.

Törökország kívánsága volt a határozat, ezt az utat vélték legjobbnak, hogy megszabaduljanak az ugynevezett görög veszedelemtől. Egyelőre azonban úgy látszik, hogy Törökország cseréből vederte jutott, mert bár már eddig háromszáz ezer görögje helyett megkapta a kívánt törököket, ő is elmondhatja a régi közmondást: törököt fogtam, de nem ereszt. Az ország mai gazdasági krízisért majdnem kizárólag éppen erre a csere akcióra lehet visszavezetni, mert a Görögországból koldusszegényen érkező törökök letelepítése óriási pénzeket emészt fel.

A csere nehézségei

Bár a törvények és a szabályrendeletek egész légiója szabályozza a csereakció lebonyolítását, mégis teljes a zűrzavar. A lausannei szerződés paragrafusai alapján az összes, Törökországban illetőséggel nem bíró görögök és az összes, Görögországban illetőséggel nem bíró törökök beletartoznak a csereakcióba. Csak hogy akinek pénze van — Balkán államokról lévén szó — még ha ki is utasítják, nem kell föltétlenül elhagyja az országot. Az óriási csereakció technikai lebonyolítása igen érdekes. A kiutasított összes ingatlan és investált vagyonát elkönfiskálják. Amikor pedig fájó szívvel elbocsúttak már házaiktól, földjeiktől és részvényeiktől, az ingóságokkal együtt államköltségen a határig szállítják őket, ahonnan a befogadó állam költségén kerülnek az ország belsejébe.

A csereakciónak természetesen egészen más a természetrajza Görögországban, mint Törökországban. A Törökországban lakó kiutasított görögök nyolcvan százaléka gazdag.

Az élelmes görögök és az elhetetlen törökök

Éppen ezért nem várják meg, amíg államköltségen szállítják át őket a határon, hanem saját pénzüknön hagyják el az országot. Közben igazi görög raffinériával (és a török állami hatóságok bakisra való hajlandóságának segítségével) addig járnak tojásáncot a konfiskálási rendelet paragrafusai között, amíg csaknem valamennyi vagyonukat készpénzzé teszik és így tulajdonképen a visszatelepülő törököknek járó hírcsekkel együtt kéjtuzanak el Törökországtól. Amint Görögországra érnek, félig-

meddig már is megoldódott a problémájuk. Letelepednek Athénban vagy Szalonikiben, elszedik a pénzüket és tovább azt csinálják, amit Konstantinápolyban csináltak.

Sokkal súlyosabb és nehezebb probléma a törökök visszatelepítése. A görögországi törökök oroszlanrésze államköltségen utazik hajón, vasúton, de leginkább gyalogszerrel és legtöbbször csak azt hozza magával, amije Görögországban is megvolt, csupasz lezét és üres bendőjét. Majdnem mindannyian szántóvetők vagy halászok, falusi emberek. Ha házuk volt, ott kellett hagyni, aki vonaton vagy hajón jött, a jószágját is eladta, aki pedig gyalogszerrel járta meg a hazatérés útját, maga előtt terelte a lábajóságát, de nem sokáig, mert hála a jó állami kosznak, még a törökök hagyományos türelme is elfogyott és a legtöbben bizony utközben felfalták tehénüket vagy kecskéjüket.

Provizórikus falvak Konstantinápoly mellett

Törökországba érve, az elkönfiskált görög javakból telepítik le őket, de sokat költ rájuk az állam saját pénztárából. Konstantinápoly mellett a nyílt mezőkön hatalmas barakkbatorokat, valóságos provizórikus falvakat építettek fel. Ide terelik csoportosan a hazatérőket. Körülbelül huszezer ember lakik állandóan ezekben a falvakban és alig telepítik le végleg az egyik csoportot, már is érkezik a másik éhesgyomru transzport, amelyet napról-napra táplálni kell.

Ezek az ideiglenes falvak most a legnagyobb nevezetességei Törökországnak. Hosszu barakkokban tizesével laknak a családok, szigorúan a muzulmán ritus szabályai szerint, hogy férj és feleség nem lakhat egymás mellett. Külön szobák híjján úgy oldják meg a kérdést, hogy vászonrongyokat feszítenek ki az ágyak közé. A sokféle színű, terka-barka vászonrongyok miatt ezek a barakkok belülről éppen úgy néznek ki, mint a hadihajók hivürlől. De meg arról is nevezessék ezek a barakkok, hogy innen szökött meg az a száz és száz sorsát kívárni nem tudó ember, aki most koldulva esatangolja keresztül-kesul Törökországot a régi hivatásos koldusok nagy megrökönyödésére.

Az új gyökérverés nehézségei

Az ideiglenes falvak népének letelepítése sok főfájást és gondot okoz a török kormánynak. Ezer apró-cseprő szempontra kell figyelemmel lennie. Gondoskodnia kell arról, hogy a hegyi lakókat Törökországban is hegyekre telepítse, a halászhadakat pedig a tenger mellett jelöljön ki helyet. Majdnem minden egyes visszatelepülő török anyagi támogatásra szorul. Sok zavart okoz az, hogy senki sem akar elválni a családjától és a régi szomszédjaitól, úgy, hogy a régi görögországi török falvakat kollektíve kell letelepíteni Törökországban. Erre pedig nem mindig van alkalmas hely, úgy, hogy a török atyafiak egy némelyikének akarva, nem akarva, bele kell nyugodnia abba, hogy száz vagy akár ezer kilométer távolságba kerül az anyósától.

Érthető, ha utcán, kávéházakban, politikai körökben és társaságokban egyébről sem be-

Ramasetter Róbert

iapest
isztér 2. II. 8.

Romániah

Egész évre —
Félévre —
Negyedévre —
Egy hónapra —
Egy szám ára —
varon és vidéken is —
Bukarestben — 5—

Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 30—
Egy szám — 1-50

szélnék, mint a visszatelepítés problémájáról, amelynek anyagi terhei nagyon is szorongatók a török állampolgárokat. A csak most felbukkanó ellenzéki török párt már is heves kifakadásokkal illeti a török Bratianu Vintilat, Musztafa Kemál pasát, aki szintén a prin noi in sine teoriát vallja magáénak és nem igen

akar hallani az idegen tőke kollaborációjáról. A most fejlődő ellenzéki párt tagjai pedig azt véglik, hogy Törökország képtelen a maga erejéből a még Görögországban lévő egymillió-hétszáz ezer törököt visszatelepíteni és föltétlen külföldi kölcsönre van szüksége, ha el akarja kerülni a gazdasági összeroppanást. N. C.

A zsidó jótékony-ság világszervezete

Irta dr. Marcus Krämer (Csernovitz)

A hetekben közöttünk tartózkodott dr. Marcus Krämer, a csernovitz zsidó nemzeti mozgalom egyik kimagaslóan agilis munkása. A Zsidó Nemzeti Szövetség ötödik konferenciáján Nagyváradon tolmácsolta a bukovinai testvérek üdvözlését és felszólalásai mély hatást tettek a konferencia résztvevőire. Dr. Krämer, aki a Karlsbadban ülésezett világszegély-konferencián is képviselte a bukovinai zsidóságot, az Uj Keletnek beküldött cikkében értékes megvilágításban mutatja a zsidó segélyezési akciók újszerű munkamódozásait és azokat az utakat, amelyeken a jóléti akcióknak — a zsidó lélek legényesebb járulékanak — ezental haladniuk kell.

Legszembeszökőbb újítást a segélyezés terén az 1920-iki első segélykongresszus léptetett életbe. Az újítás abból az alapelvből áll, hogy a segélymunkát demokratikus bázisra helyezte és ilyenképen is szervezte. A zsidó nyomor nem egyének problémája, hanem az egész népé, a segélynek tehát általános jellegűnek kell lennie. A végrehajtó bizottságnak ezen elvek szem előtt tartása mellett sikerült majdnem minden országban világszegély komitékát megszerveznie és ezek segítségével olyan országok is, amelyeknek zsidósága eddig csak igénybe vették a segélyt, most maguk is beléptek az adakozók sorába. Az önszegély elvének keresztülvitele hozta magával, hogy a segélyre szoruló is részesei lettek a munkának, a momentán segélynyújtás helyébe a produktivitás elve lépett. Aki igénybe vette a segélyt, annak nem kellett szegyenkeznie és az eddig összegyűlt harmincemillió frankot aránylag kevés költség árán nagyon észszerűen lehetett jóléti célokra fordítani.

A bürokratikus eljárás helyébe az eleven, gyorsított munka lépett, azontúl a jóléti testületek vállalták a munkát. Huszonkét állam nyolcvanhat jóléti szervezettel képviseltette magát itt, közöttük hatalmas zsidó hitközségek is mint Bics, Berlin, Hamburg, Konstantinápoly, Lemberg,

Csernovitz, továbbá több nagypáholy, zsidó nemzeti tanácsok, segélyközpontok, hitelközvetítők, munkügyi hivatalok, munkás- és kiskereskedő-egyesületek és nem utolsósorban négyesületek.

Most már meg lehet állapítani, hogy a világszegélykonferencia nemcsak azért örvendett népszerűségnek, mert az inséges vidékeken ezeket segítette, mert a gyermekek tömegeit mentette meg az éhenhalástól és mert a kiutasításokat sok esetben megakadályozta, vagy annak következményeit enyhítette, hanem főleg azért, mert a munka módszereiben a **nemzeti szellemet érvényesítette**. Mert nem egyedül a munka fontos, hanem az **egész nép részvétele** a segélymunkában, az a tudat, hogy e munka egyben **nemzeti kötelesség**, szemben a demoralizáló hatású alamizna-osztogatással. E magasabb nemzeti szempontra igénybevitelével lehetett megalkotni és proklamálni a zsidó segélyügyek **világszövetségét**, amely a központi jóléti intézmények és hitközségek segítségével már rendszeres költségvetést tudott összeállítani. Mag tudta teremteni a **segélyalapot**, amelyhez a zsidó közületek a nyugalom éveiben is kell hogy hozzájáruljanak. Ennek azonban a kölcsönös segély jellegével kell bírnia és a segélymunkára az összegnek csak egy részét fordítják, a másik rész a **zsidó nép tulajdona** marad. Ez az összeg arra szolgál, hogy az időközönként visszatérő zsidó katasztrófák fájdalmas következményeit enyhítsák vele. Főlegessé fogja tenni az utólagos gyűjtőakciókat és lassan átvisszi a segélyezési munka egész komplexumát az egyesületekből a közegébe, amelyek földadata lesz ezután a munka aktiválása. **Ilyenképpen a hitközségek nem maradnak meg vallási közületek, hanem szociális intézményekké válnak és szabályozói lesznek a zsidó közéletnek.**

Az emigráció kérdésének fölvetése is fontos eredményeket hozott. A konferencia követelte az

emigrációs munka demokratikus alapokra való helyezését és az amerikai kivándorlásból kiszorult zsidó tömegeknek Palesztina felé való irányítását. Palesztina különben is — jóllehet a konferencián a cionisták kisebbségben voltak — súlyos tételt ként szerepelt a zsidó világszegély szempontjából.

Az elhagyatott és elárvult gyermek istápolásának a jövőben nagy szerepe lesz. Külön központ fogja irányítani ezeket az ügyeket. A konferencia e ponton érintkezést szerzett a Vöröskereszt nemzetközi intézményével és a népszövetség komiszariátusával, ami nagyon is megbecsülni való eredmény, hiszen ezen a révén akkreditálhattunk képviselőt a népszövetség egy fontos szervénél.

Fontos eredmény még az **Egyesült Zsidó Népbank** életbeléptetése. Különösen a kisebb zsidó szövetkezetek és a leromlott zsidó egzisztenciák föl-támasztása szempontjából.

Ez a bank fogja összpontosítani az Amerikából befolyó segélypénzek átutalását, ami tekintve a több százmillió dollárnyi átutalást, tekintélyes megtakarítást fog hozni a segélyezési akciók javára.

Vivmánya még a konferenciának, hogy a segélyezés pontján a zsidóság mindinkább egyetlen platformon találkozik. Nemcsak cionisták és más polgári csoportok, hanem a különböző árnyalatu munkások is bevonhatók lesznek a munkába, sőt még az Aguda is, amely pedig a konferenciával szemben némi bizalmatlanságot mutatott. De most mindenki világosan látja, hogy nem cionista hatalmi politikáról van szó, hanem olyan becsületes munkáról, amit ugyan cionisták kezdeményeztek, de átment az egész zsidó nép közüdatába.

A bíróság meghagyta a pincérszázalékot. A kolozsvári étteremtulajdonosok tudvalevőleg a múlt héten felmondották az éttermi alkalmazottak kollektív szerződését, megszüntették a százalékos részesedést és kijelentették alkalmazottaiknak, hogy csak fixfizetést hajlandók adni. Miután a törvény nem engedi meg, hogy az éttermi munkások sztrájkoljanak, a munkügyi inspektorátusnál lefolyt sikertelen egyeztetési tárgyalások után az ügy döntőbíróság elé került. A döntőbíróság tegnap határozatában fentartotta az eddigi százalékos díjazást, csupán a tíz százalékot kilenc százalékra redukálta.

Jeremiás próféta

Irta dr. M. Lazarus

(Folytatás és vége.)

A nemzeti hagyományokhoz kétségtelenül ragaszkodik. A közös származás meg nem szakított láncolatának nagy értékét felismeri a nép életében, amelynek kiinduló pontja a történelem előtti időbe nyúlik vissza. A nemzeti történelem kezdetiben vannak elrejtve a legerősebb indítékok a **menyei uralom igájának elfogadására**, mert ugyancsak ott van elrejtve az isteni szeretet forrása is a **kiválasztott nép** iránt. A prófétának legmeghatóbbak, leggyöngédebbek éppen ama szavai, amelyekben népünk őstörténetéről emlékezik meg.

Már legelső intőjölátat is ezzel kezdi: **Menj és hirdsd Jeruzsálem fülébe, amiut következik: Igy szól az Örökkévaló:**

„Emlékeztemben van még ifjúszerelmed, szerelmed mátkaságod idejéből, amidőn követél engem a pusztába, olyan országba, amelyben vetés nincsen. Szent Izráel az Örökkévaló előtt, mint zsengeje természetnek (II. 2. 3.) Ez a célzás arra vonatkozik, hogy az **istentudat**, amely terjedésben van az emberiség körében, **itt, a pusztában, nyerte el először jótékony és tiszta fogalmazását.**

Ugyanílyen gyöngéd hangot üt meg nagy, bizodalmas prófétai jóslatában is: Igy szól az Örökkévaló: „Kegyelmet ayert a puszták népe, mind, kit elkerült a kard. Menj, nyugtasd meg Izráelt! Örökkévaló szeretettel szerettelek, ezért jóssággal vorzódtam irántad. Fel foglak építeni és te újra felépülsz, leányom Izráel; fogsz még diszelegni dobjaiddal és táncra kelni a mulatozók között. Fogsz még szólót ültetni Samron hegyein s akik ültettek, szüretelni is fognak. És eljő a nap, amidőn a vincellérek Efraim hegyein ezt fogják kiáltani: Fel, gyerünk Cionba az Örökkévaló Uristen színe elé. Mert így szól az Örökkévaló: Vidulj Jákob! Örlj és mulass a népek élén és hálát adva hirdesd és szólj: Megságitelte az Örökkévaló az ő népét, mindazokat, kik megmaradtak Izráelből. Ime, én visszahozom őket Észak országából és

összegyűjtöm a föld minden részéről. És vissza fog térni az is, aki vak, az is, aki sánta, aki terhes, aki csak most szülte meg gyermekét. Nagy, nagy néptömeg tér majd vissza ide. Könyözve jönnek, fohással ajkukon; én meg könyörülettel vezetem őket patakok mentén, egyenes uton, hogy meg ne botoljanak, mert atyja lettem Izráelnek és Efraim az én elsőszülöttem. (XXXI. 1. 8.)

Majd így folytatja: Igy szól az Örökkévaló: „Nyöszörgő hang hallatszék Rámában”, keserves sírás. Rachel siratja gyermekét. Hallani sem akar vigasztalásról, gyermekei miatt, kik immár nincsenek.“ De így szól az Örökkévaló: „Hagyd abba a sírást, szemeid ne ontsák könnyeid: jószágodnak meg lesz a jutalma, jövődbe vetett reményed teljesülni fog.“ És ime Efraimot is hallám panaszkodni: „Megfenyítettél Uristen és én engedtem fenyítésednek. De mo t enged Uram, hogy visszatérjék hozzád, mert Te vagy az én Örökkévaló Istenem.“ És szól az Örökkévaló: „Hát ennyire szeretném Efraim fiamat! Hát valóban legkedvesebb gyermekem volna ő — hogy valahányszor beszélek róla, mindannyiszor csak órá gondolok?! Sorsa meghat, mélyen megindítja bensőm, úgy hogy megkönyörülök rajta.“ — szól az Ur.

Ime így tér vissza a mi prófétánk minden alkalommal a hajdankor napjaira, őstörténetünk éveire és fáradhatatlanul emlékszik meg minduntalan az egyiptomi kivonulásról és az Ur-istenel kötött rigyről. **De erős történelmi érzékének ellenére, dacára a mult tiszteletének, kemény ellensége a merev tradícionális musnak és elítéli a hagyományokhoz való üres ragaszkodást.** Ő népétől eleven jelent követel, olyan jelent, melyet az Isten iránt való szeretet és lelkesedés töltson be. Hogy ne mondják többet:

„Esküszöm az élő Istenre, aki kivezette Izráel fiait Egyiptomból“, — hanem mondják így:

*Itt van eltemetve Rachel és itt hurcolta el a zsidó foglyokat Nebukodnezar.

הי יהיה אשר העלה ואשר הביא את רוע בית ישראל מארץ צפנה ומכל הארצות אשר הדרתם. (XXIII. 7. 8) שם וישבו על-אדמתם.

„Esküszöm az élő Istenre, aki kivezette és elhozta Izráel házának utódait Észak országából és valamennyi más országból, ahová száműzettek, hogy saját országukban lakjanak. Jeremiás próféta azt követeli, hogy a zsidó lélek az Ur-istennek a jelenben mutatott tetteitől, a jelenben való uralmától legyen elragadtatva; hadd magasztosuljon a zsidó lélek a **mának isteni jótéteményeitől, a manak isteni parancsolataitól.**

És végül Jeremiás próféta volt ez, **aki olyan ideált, olyan missziót tűzött ki népe elé, amely mélységben felülmulja az ő szes messiási profeciákat.** Ez az ideál mai napig sincs megvalósulva, de kifejezi az egész emberiség legbiztosabb, legemesebb vágyódását, törekvését. És eképen szól:

„Eljön az az idő — így szól az Ur — amidőn Izráel és Juda házával uj frigyel fogok kötni. Nem olyan frigyel, aminőt atyákkal kötöttem, amidőn megragadva kezüket, kivezettem őket Egyiptom országából. Ez a frigyemet ők megszegték és én emiatt megvettem őket — szól az Ur. **Hianem ez lesz az uj frigy, amelyet kötni fogok Izráel házával, ha eljön az ideje — szól az Ur.**

Tanomat bensejükbé zárom, szívükbé vésem; én leszek az ők Istenük és ők lesznek az én népem.

ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר רוע אתה הו כי כולם ידעו אתי למקטאנם ועד גדולם נאם הו כי אסלה לעונם ולהטאתם לא אכיר עוד!

És nem fogja többet az ember az embert, testvér a testvért tanítani eképen: „Tudd meg, hogy van Isten“ — mert mindenki ismerni fog engem kicsinye-nagyja egyaránt, mert megbocsátom vétkeiket és bűneiket nem említem többé.“ (XXXI. 32. 34.)

Héberből fordította: Dr. Kohányi Rezső.

Nábány került a vil régiség buva táso-at Elő mával a Szí amely öré fejtes-t Gri ber nyelvtu a következő

— Én Sinaion könyörültél te men etiel

Eről a azt állítja, tozabb fel körülölyt, man ett fer valoban a S ez a te fi a tud sok se hogy a me. Mózes egy és Mózes J for J-hu k

Szve er tévés it, rá jdre amely t-szik Már nincsen a f telt. zará fia, hanem az egyik eg hullámaiból vonatkozik éppen egy tól. hová szüört tiat Arról s-m t voin-a Sz /VHV-n-k tek, nem p Petrie neve egyszerű té

Az itt f kálja-a de mondások v nas. Nem hamisítvány lások nem Lásulyosat a tibián-k honal-pító má-cdis pá Mózes az a nyom vesz a lelettel. egyetlen és

Mözess egyébként tett el eg kereskedő, állítólag és Sahapira a ötödik kön ésas közl beükkel v burgra, a bizták. A lajdonított mes" utj arról, hogy zésében. S leletért és em a honi jott Clerm nyitotta, h sítvány. A város árvs Gínaburgu

Flinder még jobba alapítójána élelmes va Mózes erec meg isteni mormon va talan hason gyobb óva szenzációve

Mózes írása

Néhány nappal ezelőtt rendkívül érdekes hír került a világsajtóba, a hír szerzője *Fünder's Patrie* régiség-buvár, aki husz év óta vegez komoly ásatásokat az Elzászi-földön, legutóbbi ásatásai alkalmával a Szinai-hegy lábánál olyan követ talált, amely óriási runakkal van teleírva. Az írás megírta *Grimm* Hubert müncheni tanár, kiváló héber nyelv-tudós vállalta aki hosszabb táradezés után a következőket betűzte ki:

— *En Hatsheput hercegnő fia vagyok, a Szinon levő Jéhu templom őre. Hatsheput, te könyörüljél meg rajtam s a Nuu's hullamaiból te men etél meg!*

Ezről a néhány soros szövegről a két tudós azt állítja, hogy Mózes sajátkezű írása. Tánponal hozzá fel ehhez a feltevéshez a tudósok azt a körülményt, hogy az írás a Nilus hullamaiból kiemelt fertőtől származik, hogy Jéhu temploma valóban a Szinai-hegy lábánál épült és végül, hogy ez a tervi a Jéhu templom őre-nek vallja magát. A tudósok szerint ezek a tények bizonyossá teszik, hogy a megírt írás Mózesétől származik, mert Mózes egyiptomi hercegnő mentette ki a Nilusból és Mózes Jéhu szolgája volt a Szinai-hegyen amikor Jéhu kinyilatkoztatást krölte a zsidó néppel.

Szöveg-elfogadjuk a hírneves tudósok feltevést, rá kell azonban mutatnunk néhány olyan jellemlények a feltevések helyességét kétségessé teszik. Már megában véve az a tény, hogy Mózes nincsen a Filraon megnevezve, megfontolásra késztet. Zárán: Mózes nem volt egyiptomi hercegnő fia, hanem a levita Amram fia. Igaz, hogy Mózes az egyik egyiptomi hercegnő mentette ki a Nilus hullamaiból, azért még nem bizonyos, hogy Mózesre vonatkozik az íratnak erre vonatkozó adata, mert éppen ugy vonatkozhat másra is is, akit a Nilusból a hová a fáró parancsára minden zsidó újszülött fiút bedobtak, hasonlóképpen kimentettek. Arról sem tudunk, hogy Jahvének temploma lett volna a Szinai-hegy lábánál, de ha volt is, azt *Jahvé* nék re de olvasása szerint *Jahvének* neveztek, nem pedig Jehunak, amint azt *Grimm* és *Patrie* nevezik. Ez a körülmény azonban lehet egyszerű tévedés is az istennév megállapításban.

Az itt felsorolt eltérések mindenesetre komplikálják a dolgot és az a körülmény, hogy ellentmondások vannak, egyelőre megfontolásra köteleznek. Nem tartjuk bizártnak azt sem hogy egyszerű hamisítványról van szó, mert az archeológiai csalások nem tartoznak a legbiztosabb esetek közé. Legbiztosabb ellenérőként a feltételek mellett dönt a bibliai okvetlenül megbízható adata, hogy a honalapító zsidók m guakal vitték Kanaánba a másodias pár kőtblát, míg az előnek, amelyet Mózes az arnyborju miatti haragjában összetört, nyomra veszett, de különb-n sem lehet azonos a lelettel. Egy harmadik pár kőtbláról pedig egyetlen őstörzs sem tesz említést.

Mózesrel kapcsolatban néhány évvel ezelőtt egyébként igen érdekes archeológiai csalást követett el egy Schapira nevű jeruzsálemi régiségkereskedő, aki a londoni British Museumnak egy állítólag ősrégi leletet ajánlott fel magas áron. Schapira a leletről azt állította, hogy azonos Mózes ötödik könyvének eredeti kéziratával, amelyet ő esztás közben fedezett fel. A kézirat moabita betűkkel volt írva és annak kibetűzését dr. *Ginsburg*, a British Museum nagynevű tudósára bízták. A tudós olyan nagy jelentőséget tulajdonított a leletnek, hogy naponta a „Times” útján tájékoztatta a tudományos világot arról, hogy mennyire jutott előre a szöveg kibetűzésében. Schapira több százezer fontot kért a leletért és British Museum már hajlandó is volt erre a horribilis összegre megfizetni, amikor közbejött *Clermont Gamcaeu* francia tudós és habiznyisotta, hogy a moabita kézirat közönséges hamisítvány. A dolog vége az lett, hogy a leletet nyilvános árverésen, néhány shillingért adták el — dr. *Ginsburg*nak.

Fünder's Patrie professzor leletének az esete még jobban hasonlít az amerikai mormonok vallásalapítójának átlátszó archeológiai csalásához. Az élelmes vallásalapító azt hirdette, hogy megtalálta Mózes eredeti kőtbláit és azok alapján hirdette meg isteni küldetés alapján az egyedül üdvözítő mormon vallást. Az emberiség kulturtörténete számtalan hasonló visszaéléstől tud, amelyek a legnagyobb óvatosságra köteleznek minden archeológiai szenzációval szemben.

Salamon Marcell

Enyhült az angol politikai feszültség

A liberálisok áthidaló indítványt nyújtottak be az alsóháznak

(London, okt. 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A félhivatalos Reuter-iroda közlése szerint az angol parlamenti helyzet egyre zavarosabb kezd lenni. A konzervatívok bizalmatlansági indítványához a liberálisok pótdindítványt nyújtottak be, amelyben azt javasolják, hogy a kormány iránti bizalmatlanság nyilvánítása helyett küldjenek ki vizsgálóbizottságot annak megállapítására, hogy Campbell kom-

munieta lapja ellen miért történt a büntető eljárás megszüntetése. Az, hogy a liberálisoknak ez a váratlan lépése hová fog vezetni, egyelőre beláthatatlan.

Késő este parlamenti körökben az a felfogás uralkodott, hogy a liberálisok módosító indítványa elhárította a kormány felelő a leszávadás veszélyét. Ezzel az esetleges új választások miatti aggodalom majdnem teljesen elszűnt.

Románia ma jobban kívánja a békét, mint valaha

Petrescu Comnen beszéde a népszövetség záróülésén. Egyhangulag szavazták meg a döntőbírósi jegyzőkönyvet

(Genf, október 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A leszerelési és döntőbíráskodási jegyzőkönyvet egyhangulag megszavazták. A szavazásban negyvenhat nemzetképviselő vett részt, senkisé maradt távol és egy sem élt fentartással.

A népszövetség ötödik közgyűlése ezzel befejezte munkálatait, mintén a népszövetségi tanács nem állandó tagjává választotta Uruguay, Brazília, Csehszlovákia, Belgium, Spanyolország és Svédország képviselőit.

A jegyzőkönyvet a francia, bolgár, eszt, görög, litván, lengyel, cseh és jugoszláv delegációk azonnal aláírták, a többi delegátus kijelentette, hogy kormányának van fentartva a ratifikálás.

Románia delegátusa, Petrescu Comnen, a szavazás előtt a következő deklarációt tette: „Románia, amely a történelem folyamán számos ízben volt invázió és támadó háború áldozata, ma, amikor megvalósította nemzeti egységét, jobban kívánja a békét, mint valaha. Románia, amelynek nincsenek területi aspirációi, békében kíván élni valamennyi

léppel, respektálva a jogot és együtt működve az újáépítés munkájában. A román delegáció hódolattal fejezi ki a népszövetség munkája iránt, amely lehet, hogy még nem tökéletes, de fontos korszakot jelent az általános testvérisülés ideálja felé. A román delegáció megszavazza a jegyzőkönyvet, mert meg van győződve, hogy a leszerelési konferencia majd megtalálja a leszerelés összhangba hozatalát a nemzetek biztonságával.”

A döntőbírósi jegyzőkönyv elfogadásáról szóló határozat kimondja: 1. A jegyzőkönyv elfogadásának kérdését beható megvizsgálásra ajánlja valamennyi tagállamnak. 2. A jegyzőkönyv valamennyi tagállamnak rendelkezésére áll az aláírásra. 3. Felkéri a népszövetséget, hogy dolgoztassa ki az egyes okmányokhoz szükséges pótvajaslakat. 4. Felkéri a népszövetség tanácsát, hogy Genfben nemzetközi leszerelési konferenciát hívjon össze jövőre. 5. A közgyűlés ajánlja, hogy az államok járuljanak hozzá az állandó nemzetközi törvényesékről szóló külön jegyzőkönyvhöz.

Uj értekezlet dönt a balesetjárulékok felemelése ügyében

Felfüggesztették a tordai vállalatokra kirovott telepadók befizetését

(Cluj-Kolozsvár, okt. 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet részletesen beszámolt az UGIR múlt hó 25-én Bukarestben megtartott összválasztmányi ülésének eredményeiről. Részletesen közölte az újonnan megválasztott elnökség és igazgatótanács tagjait és részletesen azokat az akciókat, melyeket az UGIR vezetősége a belföldi tartozások rendezése, a Creditul Industrial kibővítése, a készárak szabad exportjának további kiépítése érdekében megindított.

Mind ezek az akciók most még kezdeti stádiumban vannak, végleges eredmény csak későbbi időpontban várható. Ezzel szemben a kolozsvári Nagyiparosok és Munkások Szövetsége már is több konkrét eredményről számolhat be. Tudvalevő, hogy a munkásbiztosító pénztár autonómiájának életbeléptetése alkalmával a véleményező tanácsba a Nagyiparosok Szövetsége által delegált ügyvezető igazgató beadta lemondását, mert nem volt hajlandó beleegyezni a balesetjárulékok terbevetett tiszteres

felemelésébe. A munkásbiztosító pénztár vezérigazgatósága a kolozsvári Nagyiparosok Szövetsége ügyvezető igazgatójának a legfőbb véleményező tanácsban viselt tagságáról való lemondásakor előterjesztett iralmait magáévé tette s a balesetjárulékok terbevetett tiszteres felemelésére vonatkozólag a kérdés részletes letárgyalására új tanácsülést hívott össze, mely október második felében lesz Bukarestben. Másik jelentős eredmény a Nagyiparosok Szövetségének az, hogy a belügyminisztérium a Szövetség panaszára felülvizsgálta a tordai vállalatokra sérelmes telepadókirovásokat amennyiben ezeket az összegeket a vállalatok eddig önként be nem fizették, eziránti kötelezettségüket a minisztérium felfüggesztette.

Egyben a Szövetség átiratban értesítette tagjait, hogy a pénzügyminisztérium intézkedése folytán az október elsején esedékessé vált egyenesadók után csak október elsejétől kezdődőleg számítható fel a kilencszázalékos késedelmi kamat.

A kolozsvári fakörzet akciója a CFR.-rel kötött szerződés likvidálására

Felhívás a fatermelőkhöz

(Cluj-Kolozsvár, október 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Részletesen ismertette az Uj Kelet az Erdélyrézi Faegyestlet kolozsvári körzetének múlt hó 23-án megtartott értekezletén előterjesztett javaslatokat. Az egyik javaslat azt hangsúlyozta, hogy a közszállítókra vonatkozó szerződés értelmében a CFR által még át nem vett néhány ezer ürméter tűzifa átadását forszírozni kell, még fedezeti vétel, illetőleg a kvótákon felül fedezeti eladásra kötelezett cégekkel szemben esedékes árdifferencia kötelezettsége esetén is. Ezzel szemben a körzet lezögezte azt az álláspontját, hogy a CFR. azon kötelezettségétől, miszerint az 1923 augusztus 8. és 1924 augusztus 8. között leszállított minden exportvagon után 250 lej refakciót tartozik visszafizetni, a körzet a maga részéről semmi körülmények között sem tekinthet el.

E határozatok közlése mellett a kolozsvári fakörzet a következő felhívással fordul az érdekelte fatermelő cégekhez:

1. Azok a cégek, amelyek az 1923 augusztus 8. és 1924 augusztus 8. között exportált faanyagokról az előírásos kimutatást még nem küldték be, azt legkésőbb október tizedikéig juttassák el a

körzet vezetőségéhez, mert igényeik egyébként nem fognak figyelembe vétetni.

2. Azok a cégek, amelyek hátrálékuk kiegyenlítése céljából kapott s a körzet által kibocsátott felhívásokra eddig még nem válaszoltak, ugyancsak folyó hó tizedikéig adják be írásos válaszukat, annál is inkább, mert az ezen időkig teljesítési szándékukat be nem jelentő cégekkel szemben a körzet az értekezlet határozata alapján bíról uton fogja követeléseit érvényesíteni.

3. Tekintettel arra, hogy a fenti intézkedések keresztülvitelével a körzet elérkezett a CFR.-szállítások likvidálásához, felhívja azon cégeket, melyek közszállítási kötelezettségüknek eleget tettek, de az azokért járó követeléseiket a CFR.-nél még nem hajtották be, postafordultával készüljék a kolozsvári körzettel:

a) A kilencszázalékos elélegre vonatkozó fakturáikat mikor és milyen szám alatt adták be a kolozsvári Directiunea Regionalához,

b) milyen számu s kilencven százalékgig mikor kifizetett fakturáik után és mily értékben követelnek még tíz százalékot a bukaresti Directiunea Generalától.

Antiszemita hajsza egy állami bank elnöke ellen

Walter Loeb lemondott tisztségéről. Két keresztény igazgató-társa azonosította magát vele

Weimar, október 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Göthe csöndes, nemes patinájú városa sötét antiszemita akciók színhelye lett. A köztársaság kikiáltása után a Thüringiai állami bank elnöki állására Walter Loebet nevezték ki, a birodalom egyik legkiválóbb pénzügyi szaktekitényét, aki eddig addig dolgozott a német pénzügyek szanálása körül és a legsúlyosabb válságok idején pénzügyi zselalítással tudta egyensúlyban tartani Thüringia állami költségvetését. Azonban a kampóskeresztiesek állandó intrikái és támadásai elvették Walter Loeb kedvét a további munkától és a napokban bejelentette állásából való távozását.

Az antiszemita ezt a körülményt sem akarták kiaknáralani hagyni. Vezérük, dr. Ar ut Dinter addig mesterkedett, amíg a rendőrség az állambankban házkutatást nem tartott. A házkutatás előzménye egy följelentés volt. Ebben azzal vádolják a zsidó bankelnököt, hogy aktákat akart eltávolítani. A följelentés bünyfnyítő eljárás is követelt Loeb ellen.

Az állami bank két magasállású nemzsidó tisztviselője, Maerker igazgató és Bärwinkel tanácsos, akik szemtanúi voltak a rendőri házkutatásnak azonnal beadták lemondásukat, hogy ezzel is dokumentálják Loebbal való együttérzésüket.

A nagyváradi affér epilógusa

Alábbi cikket, annak ellenére, hogy az Uj Kelet nem avatkozik be a zsidóságban dúló párharcokba, mégis közreadjuk, mert egy igen tiszteletreméltó egyéni megnyilatkozást látunk benne, amely talán nagymértékben járulhat hozzá a helyzet tisztázásához.

Nagyvárad, október 3. Nem szívesen fogom kezembe a tollat, hogy informáljam a nagyközönséget Nagyvárad zsidó „munkájának“ mai fázisáról s a már a múltá váit zsidó problémákkal szembeni passzivitásáról, — de a kiélezett társadalmi differenciálódások és azok a már neveltségességbe fulladó, de annál szjnalatosabb meddő harcok, melyeket a tulajdonképpen Erdély zsidóságának vezetésére predesztinált nagyváradi ortodox zsidók — két táborba csoportosulva — vívnak egymással élet-halálra, kényszerítik ki tollam alá azt a sok keserűséget, mely ennek láttán bennem évek óta felgyülemlett. Nem akarok támadni, sem kritizálni, csupán rövid vázlatát adni azoknak a sajtóságonos váradi viszonyoknak, melyek egész Erdélyben, sőt talán az egész világon egyedül és speciálisan csak itt verhettek természetlen gyökeret, — badd tanuljanak ebből azok, akik szarencsőbb miljöben élve nyugodtabban végezhetik a történelem reális adottsága által rájuk rótt szent feladatukat. Igen: mert a negatívumból is tanulhatunk.

Két párt van ma Váradon, mely aktív politikai multra tekinthet vissza. „Aktív“ nem a szó nemes értelmében, hanem aktív akkor, midőn a szent Hiuság, vagy a személyi ambíciók kérdése került előtérbe. E két párt a Mizrahi és Aguda. Előjáróban szükséges itt megjegyezni, hogy a viták és harcok soha sem a két világnézet közötti elvi különbségekért adódnak. On nem, erre nem érdemes időt pazarolni, hisz ez egyenlő volna már a komoly munka kezdetével. A mindenható „koved“ után futók harca ez a „kormányon“ ülők ellen... (Ez alatt hitközségi vezetőséget kell érteni.)

Évekkel ezelőtt alakult meg Váradon a Mizrahi szervezet, valóban ideális programmal. Ezt néhányan, akik félték az anyagi áldozatoktól, nem nézték jó szemmel és röviddel utána megszervezték az Agudát. Ez az egyesület, mely különben tiszteletreméltó „alapszabályokkal rendelkezik“, természetesen pendentja volt a Mizrahi szervezkedésnek, mert hiszen ez utóbbi nélkül elvesztette volna egész lényegét. Ugyanis a váradi Aguda egyetlen programja: kerékkötője lenni a cionista munkának. És ha ez nem is közvetlenül, de közvetve sikerült is nekik. Ez a semmit sem teremtő és mindenütt csak ártani akaró szervezet nem vette figyelembe azt a körülményt — amit a főrabbi ur egyik utóbbi beszédében maga is koncedált —, hogy a Mizrahi vezető a zsidóságra valóban értékes elemek s hogy egyedül az öuzetlen zsidó egyszerűen ösztönözte munkára a Cionért valóban rajongókat és nem atalolták ezeket „árulóknak“, „pasemoknak“ stb. megbélyegezni, kik azzal, hogy a palesztinai építő munkát támogatják, — smadollják a zsidóságot...

És ezek az uton-utáfoln megnyilatkozó sérteések és orvtámadások azután kitermelték a maguk áldatlan gyümölcsét: ma — éppen e sötétben bujkálók miatt — kevés embernek van bátorsága nyíltan szent vallani és a gyáva jellemű „hitközségi tag“ azázzsor meggondolja, mielőtt exponálna magát a cionizmusért. Sőt a nyílt sisakkal szereplők is redukálva látják teljesítőképeségüket és a cselekvésben nagyon is óvatosk... A folytonos torzalkodások azonban a hitközségi választásokon érték el kulminációs pontjukat.

Az a rettenetesen hangzó tény, hogy a Mizrahisták bekerültek a zöldsztalhoz, megindította az ásthalódások, az aszerolások tömegét, már-már ex szenciákra törtek, külön hitközségről áldoztak... Ez az évek óta intenzív és folyton mobil kampány odáig fajult, hogy az Agudisták Fuchs főrabbit is megkörnyékezték és igyekeztek a főrabbi szimpátiáját maguknak biztosítani.

És a most Váradon lefolyt cionista kongresszus után végkép kibombantotta a szenyvedéket...

Az erdélyi zsidóság előtt már ismeretes az a „botrány“, amit a cionisták a kongresszus dslintáján itt elkövettek. Az a még e szent nap kvan is megboosáthatatlan tény, hogy az ortodox érzelmi delegátusok „micha“ imára betértek az ortodox nagytemplomba, méltán kiválhatta a „jóérzésűek“ megbotránkozását, mert hiszen a templom nem arra való, hogy ott cionisták imádozzanak... Ajánlom a cionista delegátusoknak, hogy e bűnbánó napokban vezekeljék le ezt a nagy vétetet, mert inkább ne imádoztak volna minchát, sem hogy megjelenésükkel „megszentségtelensésk“ a templomot. (Ákkor lett volna legalább alkalmuk mondanai az Agudistáknak, hogy lám, a cionisták „micha“ nélkül ülészték eanig!)

Mezdöbentően sajnálatos azonban az a körülmény, hogy egyes aguda-vezetőknek sikerült a főrabbi tiszteletreméltó személyét annyira befolyásolniok, hogy a főrabbi — álhiveltől megtevéstve — aszerolta saját magának a templomot, míg megfelelő elégtétel: nem kap a „serelemért“. És itt megkezdődtek a kompromisszumos tárgyalások, az ultimátumok, demarsok özőne s a béke érdekében a hitközségi vezetők hajlandók is voltak oly nyilatkozatot adni, mely megfelelt volna mindkét fél intencióinak, de a megegyezés nem jött létre. Rossz tanácsadók főnkre tehetnek egy országot. A nyilatkozat vissza lett utasítva egy szó miatt... Egy, már nem a lényegbe vágó szó, hanem amely a hiuságot, vagy mondjuk a presztizst lett volna hivatva megvédeni. És megtörtént az az általános feltárástéskeltő szenzáció, hogy a főrabbi ros-hassáná napján nem lépte át a nagytemplom küszöbét. Hogy ki felelős e szeggyenletes helyzet előidézésében, azt a világ ítélőképeségére bízom, tény azonban az, hogy akkor, midőn a zsidóságnak anyai sulyos és megoldásra való problémája van, midőn az érzelmeiben galutban élő ma-zsidóságának legjobban kellene felkészülők a közös munkára, midőn egyesült erővel kellene feivenünk a harcot a folyton meg megújuló antiszemita-propagandával szemben, midőn a Palesztina-akció minél sikeresebb keresztívítelésnek gondja kellene hogy öszszehozza a zsidó szíveket, — a nagyváradi zsidóság energiáját felemészti ez a guerilla-harcok. (Ez a gondja, ez az egyedül témája az ifjaknak és öregeknek) A kávéházakban is pertraktálják az esetet és még sajnálatosabb, hogy éppen a főrabbi személyiségét veszik itt is bontás alá. És mindez miért? Mert egyes uraknak nem érdekük a béke létrehozása, állandóan lelkiismeretlenül terrorizálják a főrabbit, csak hogy valahogyan szakadást provokáljanak a hitközségben...

De ez remélhetőleg nem fog sikerülni nekik, mert a főrabbi egyénisége végre le fogja rázni magáról a rossz nyelvek mérgező fulánkjait és jud ciumával meg fogja találni azt az utat, mely a tartós béke és közös munka lehetőségét Váradon is meg fogja teremteni.

Ullmann Frigyes

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Urciceni. Sorait továbbítottuk a jorzvédő irodához, amely sürgösen visszaküldi iratait.

Barisszánus, Nasaud. Felvételi vizsgát csak első éves egyetemi hallgatóknak kell tenniük. Ha tehát valaki egyik fakultásról átíratkozik a másikra, nem tartozik felvételi vizsgát tenni. A kereskedelmi akadémián azonban megkövetelik, minthogy ott csak az első évre irathozhat be, sőt a felvételi vizsgára való bocsátást is kérvényezni kell.

G. Márton, Senti. Levelét és okmányait illetékes helyre juttattuk.

H. Márton, Negresti. Fenti üzenet önként is szól.

H. Lajos, Nasaud. Felvételi vizsgát csak az első évre irathozó hallgatóknak kell tenniük. Az egyetemi szabályzat valóban nem ismeri ezt a megszoítást. A felvételi vizsgát külön miniszteri rendlet tette kötelezővé.

L. N. Valea lui Mihai. Valamennyi kérdésére pontos és megoizható felvilágosítást kaphat Mexikó bukaresti konzulátusától. Tessék odafordulni. Anynyit azonban már előre közölhetünk ennel, hogy az Egyesült-Államokba szülő utlevállal nem lehet Mexikóba utazni.

2298 számú előfizető. 1. A lap randes értékeséről a kiadóhivatal azonnal intézkedett. 2. Tessék még egy kevés törlelemmel lenni. A nagyünnepet után feltétlenül kihirdetjük az „Ez történt“ pályázat eredményét. A tíz legjobb „Ez történt“ et pártatlan zsűri fogja kiválasztani, mert a közönség lezavartatása nagyon messire tolná el a pályázat eredményének kihirdetését. 3. Zsidó szakácskönyv nincs magyar nyelven. 4. A kéreztett cikket minden kétségen felül lehet köser háztartásban használni, csak a mustárnál vannak házak, amelyek a lisztjét nem használják, hanem mustármagból maguk örliv.

B. G. Szatmár. Egy kis tévedés van a dolgot, mi csak arra nem vállalkozhatunk hogy magunk folytassuk le azt a sokféle gyűjtő-kezőt, amelynek megindítását kérük tőlünk. Azt kézzel-vel és bármikor megtesszük, hogy a Berlinben tanuló erdélyi zsidó diákok segélyezésére felhívjuk a zsidó közvel-mény figyelmét, mint ahogy a bácsi diákokkal is mind isze annyi „kivétel“ történt, hogy leközöltük az általuk megszövegezett felhívást. Nem szabad egy szerkesztői üzenet alapján ítéletet alkotni és túlságosan messzemenő következtetéseket levonni, mert üzeneteiket leggyakrabban ugy szövegeztük meg, hogy csak az értsen belőlük mindent, ainek szólnak.

F. Löwy, Viseul de sus. Romániában nem lehet magánaton tanulmányokat folytatni, mert a közoktatásügyi törvény csak randes tanulókat ismer.

B. S. Lapusul Unguresc. A havi meg lehetéshhez legalább 100 aranymárka (körülbelül 5000 lej) szükséges, mert Frankfurt ma sorrendben a második legdrágább városa Németországnak. Menna nincs a rabbi-szeminariumban, hanem esetleg más támogatásban részesülhet. Ezek után magától értetődő, hogy Pozsonyban könnyebb a megelhatés.

K. Dávid, Cehal Silvaniei. Nagyon öszinte, de nagyon gyenge is a vers. Nem használhatjuk.

B. Dávid, Sighet. A külföldről rendelt áru után a vám csak abban az esetben szedheti az egyszázalékos forgalmi adót, ha a címzett magánember, de kereskedők a fogyasztótörvényekkel fizetik meg, vagyis hozzáadják az eladási árhoz, amelyből a napi regiszterek adatai alapján közvetlenül az adóhivatalba fizetik be az egyszázalékos forgalmi adót. A vámhivatal tehát törvényeslegesen hajtotta be öntől ezt az adót. Az illetékes kereskedelmi kamara utján kérelmezze a pénzügyminisztériumtól, hogy a pénzt térítsék vissza. Ha ez eredménytelen maradna, perelje be a kinstárt az öszszeg erejéig.

C. Noé, Simleul Silvaniei. Sulyos technikai és adminisztrációs akadályok késleltetik a Hetilap megjelentetését. A kiadóhivatal minden erőfe zítéssel arra törekszik, hogy az erdélyi zsidóság minél előbb ismét hozzájusson kedvelt Hetilapjához.

Külföld. 1. Nehéz ilyen természetű kérdésben tanácsot adni. Véleményünk szerint ma legajánlatosabb Párisban folytatni a tanulmányait, ahol némi segélyben részesül és mellekfoglalás is inkább akad. 2. Még nehezebb valakinek azt ajánlani, hogy milyen életpályát válasszon magának. Leghelyesebb, ha olyan mesterséget tanul meg, amelyre hajlandósága van. Jövelem-zsőség szempontjából a favorizált szakmához tartozik a bűripr, mechanika, elektrotechnika. 3. Az a zsidó diákszágyzó nem Romániában, hanem Pádnában van. A címe: Asociazione Economica degli Studenti Stranieri Ebrei a Padova, Italia.

tottuk a józsvéd iro-
kai iratait.

elvételei vizsgát csak
ak kell tenniük. Ha
l átirathozik a má-
risgát tenni. A keres-
gőköveteliv, minthogy
at be, sőt a felvételi
vényezni kell.

és okmányait illeté.

i üzenet önknek is szól.
teli vizsgát csak sz
k kell tenniük. Az
nem ismeri ezt a
át külön miniszteri

alamennyi kérdésére
sítást kaphat Mexikó
k odafordulni. Any-
hetünk amel, hogy
tlevállal nem lehet

A lap randes érke-
tútkedett. 2. Tossák
oni. A nyugtanepek
„Ez történt“ pályá-
„Ez történt“ et pá-
m, mert a közönség
tolná el a pályázat

Zsidó szakácskönyv
kérdezett cikkeket
kóser háztartásban
munk házak, amelyek
nem mustármagból

védés van a delog-
ozhatunk hogy ma-
okféle gyűjtőkelet,
ölünk. Azt kérség-
hogy a Berlinben
élevezésére felhívjuk

mint ahogy a bá-
yi kivétel“ történt,
nagyszövegűt fahí-
től üzenet alapja
messzeemenő követ-
neteket leggyak-
hogy csak az értesen

mániában nem lehet
adni, mert a köz-
s tanulókat ismer.
A hasi meg-phetés-
örülbelől 5000 lej)
orrendben a mászo-
országok. Mersza
nema esetleg más
után magától érte-
a megelhatés.

Nagyon ószinte, de
számlálhatjuk.
dról rendelt áru
tben szedheti az
cimzett magán-
közönséggel tizet-
eladási árhoz,
ai alapján követ-
sz egyszerűlékos
t törvényesen
z illetékes keres-
a pénzügyminisz-
vissza. Ha ez
be a kincstárt az

nyos technikai és
etik a Hetilap
inden erőfe zítés-
zi zsidóság mielő
Hetilapjához.

eseti kérdésben
int ma legaján-
mulmányait, ahol
lekfoglalás is
valakinek azt
lasszon magának.
at tanul meg,
elm zóság szem-
tartozik a bír-
3. Az a zsidó
Páduában van.
degli Studenti

3. Az a zsidó
Páduában van.
degli Studenti

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság
napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás meg-
jelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei,
félévre 410 lei, egész évre 850 lei.

Kolozsvár városa rágaszkodik a cég-
táblaadóhoz. Ennek a prec-densnek ellenére,
melyet a belügyminisztérium szolgáltató
Brassó városi tanácsához a cégtáblaadó ügyé-
ben intézett leiratával, Kolozsvár városa to-
vábbra is ragaszkodik ahhoz, hogy a nem ki-
zárólag román felírta cégtáblák után a keres-
kedők nyolcszer lejt tartoznak fizetni. A vá-
rosi adóhivatal egyenesen kétségbe vonja, hogy
a kormány ilyen rendelkezést adott volna ki,
mert amikor Kolozsváron a cégtáblák meg-
adóztatásához hozzákezdettek, a belügyminis-
tériumtól azt az utasítást kapták, hogy azokat a
cégtáblákat, amelyek az állam nyelvén kívül
kisebbségi nyelven is feltüntetik a cégtulajdo-
nos nevét és az üzlet jellegét, a maximális
összeggel, 8000 lejjel kell megróni. De még
ha lenne is egy ilyen rendelkezése a belügyi
kormányzatnak, az Kolozsvárra nem vonatkoz-
hatik és itt ez évben végrehajtani nem lehet,
mert a cégtáblaadókra előirányzott összeg már
fel van véve a költségvetésbe, amelyet a bel-
ügyminiszter jóváhagyott és azon változtatni
utólag nem lehet, már azért sem, mert a cég-
táblaadók jelentékeny részét az adózók már
befizették és azt a tanács a költségvetés értel-
mében különböző célokra fel is használta, vissza
sem fizetheti tehát.

Helyszíni szemlével állapítják meg a
telepadót. A telepadó kivételi munkálatok so-
rán több olyan eset merült fel, ahol a telep
értékét az adóhivatalnál nem lehetett megállá-
pítani, mivel bérszerződés nincs. A kivételt
végző bizottság ezért elhatározta, hogy szemle
alapján állapítja meg az üzlethelyiség vagy
műhely értékét és ezután veti ki a megfelelő
adót. A helyszíni szemlé már meg is kezdtek.
A budapesti francia követség tanul-
mányozza a bombamerényletek aktáit. Buda-
pestről jelentik: A budapesti francia követség
meghívottja ma megjelent a büntetőtörvény-
szében és engedélyt kért arra, hogy mint sért-
ett fél áttanulmányozhassa a bombamerény-
letek aktáit. A követség ugyanis képviseltetel
fogja magát az ellene tervezett bombamerény-
let pórének főtárgyalásán.

Halálozás. A régi zsidó gazdátársadalom
egy tiszteletreméltó tagját tetteék tegnap Kolozs-
váron nagy részvét mellett. Feldmann Jakab me-
zőeségi földbirtokos halt meg itt ötvennyolc éves
korában. Feldmannal egy érdekes és egyre ritkuló
zsidó típus szállott sírba. A zsidó gazdátársadalmat,
amely itt Erdélyben egyik legzsilárdabb rétege
volt a zsidó közélelnek, az agrárreform ugyszóiván
egészen felbomlasztotta. A megmaradt kevesek
közül való volt az elhunyt Feldmann Jakab, aki
még képviselte a zsidó középbirtokos típusát. Halála
a városban, de szon tul is ószinte részvétet keltett.

Jóváhagyták az Ugir alapszabályait.
Bukarestből jelentik: Az Ugir által betrsjesztett
alapszabályokat a minisztertanács tegnapi ülésén
jóváhagyta.

Nem sikerült a frankfurti mintavásár.
Berlinből jelentik: Németország, egyttal az euró-
pai piac egyik legfontosabb ösi vására Fran furt-
ban most zárult be. Mint a legtöbb ezidei nagy
mintavásár, ez is gyenge eredménnyel végződött.
A német deflációs politika miatt a belföldnek nin-
csen pénze nagyobb bevásárlásokra, az emberek
nem siettek ellátni magukat télira való szükség-
leti cikkekkkel és így alig történt jelentősebb üzlet-
kötés. Főleg olcsóbb árukat vásároltak csupán,
egyszerű szöveteket, olcsó fehérneműfeléket és na-
gyon kevés imitált selymet. Legnagyobb stánálás
volt észlelhető a börpiacon, amely pedig különös
jelentőséget adott Frankfurt eddigi vásárainak.
Kinos feltűnését keltett, hogy külföldi látogatója
nagyon kevés volt a vásárnak, amit azzal magya-
ráznak, hogy Németországban elvisehelhetetlen drága
a tartózkodás. Amerika, a skandináv államok, Fran-
ciaország és Belgium kereskedői és iparosai majd-
nem teljesen hiányoztak és a megjelent vevők is
olyan ajánlatokat tettek a drágaságuk miatt ver-
senyképtelen német árukért, hogy lehetetlen volt
tranzakciókat lebonyolítani. A stagnáció miatt
igen sok kiállító cég és iparvállalat komoly vál-
ságra került.

Castiglioni Bécsbe érkezett

(Bécs, október 3. Az Uj Kelet tudósítójától.)
Castiglioni Kamilló ma délelőtt Bécsbe érke-
zett. A pályaváron számos újságíró fogadta,
akiknek kijelentette, hogy a lakásin rendelke-
zésére áll a vizsgálóbírónak. Az öszszomlott
Depositbank európai hírá vezérének megér-
kezése óriási szenzációt keltett az osztrák fő-
városban, mert utolsó pillanatig olyan hírek

Fegyelmi vizsgálat a CFR. üzletvezető-
ségél a Condescu panama ügyében. Mindenké-
lőtt ismeretes az a nagyszabású panama, amellyel
Condescu milliókkal károsította meg az állam-
vasutakat. A panamát Oancea Romulus osz-
tályfőnök fedezte fel és a vizsgálat eredménye-
képen Condescu már hónapok óta az ügyész-
ség fognázában van. A kolozsvári üzletvezető-
ségél ma reggel 8 órakor fegyelmi vizsgálatot
tartottak, hogy a bírhető vált panamába bü-
nös tisztviselőket megbüntessék. A fegyelmi
vizsgálat eddig három tisztviselőt talált bünök-
nek, akiknek — állításuk szerint — csak az a
bünyk, hogy a jóbeszedű magasrangú tisztvi-
selőnek a rendelkezés-ut jóhiszeműen elfogad-
ták és aszerint jártak el. A mai fegyelmi vizs-
gálaton Lengyel osztályfőnököt, Somogyi pénz-
tárnokot és Kovács József nevű tisztviselőt ta-
lálták bünöknek. Lengyel és Kovács annyiban
követték el mulasztást, hogy Condescu rend-
letére az elszámolási ivatek kiadták és a sik-
kasztó a hamisított listákat rendszeresen meg-
remisítette, úgy, hogy leleplezésekor csak há-
rom hamisított elszámolási ivatek találtak nála.
Somogyi pénztárnokot pedig azért mondották
ki bünöknek, mert a szabályosan kiállított ha-
mis elszámolási ivatek jóhiszeműen kifizette.
A fegyelmi bizottság Somogyi pénztárnokot és
Kovács József tisztviselőt husz napra, Lengyel
osztályvezetőt pedig tizenöt napra függesztette
fel állásából, azonkívül mind a hármat két évig
kizárta az előléptetésből.

Egázolta a vonat. Brassóból jelentik:
Derecska község közelében, a Tömös felől jövő
3451 számú tehervonat elgázolta Bonpiter Anna
husz éves süketnéma, botfalni leányt. Az el-
gázolás a 4913 jelzésű kilométerkönél történt,
de a mozdonyvezető csak későre vette észre,
hogy a mozdony egy holttestet cipel magával
és mire megállította a vonatot, a szerencsétlen
leány holtteste széttepvve feküdt a sínek között.
A hatóság, amely a nyomozást azonnal beve-
zette, azt hiszi, hogy a leány öngyilkossági
szándékából a vonat elé vetette magát.

Tovább tart az aradi építésztrájt.
Tudósítunk jelentik: Az aradi építőiparban napok
óta sztrájk van. Az egyezkedési tárgyalások nem
vezettek még eredményre s így a munkaszünetelés
tovább tart.

Egy család, akinek a vonat a végzete.
Tegnap este nyolc órkor jelentették a vasúti
rendőrségnek, hogy a műhely épülete előtt, a fűt-
házhoz vezető vágányon egy tolatómozdony elgázolt
egy embert. A vasúti rendőrségről azonnal kimen-
tek a helyszínrre a vizsgálat megajtás végett. A
vizsgálat alkalmával megállapították, hogy az el-
gázolt ember Nagy József hatvan éves vasúti nap-
pali őrel szones. Nagy József miután átadta szol-
gálatát, egy kocsmába tért be, ahol néhány pohár
italt fogyasztott el és kissé berugott állapotban
hazafele indult a fűtőháztelepen lévő lakására. A
beruott ember a sötétben nem hallotta meg a
hátulól jövő mozdony dübörgését, a sötétség miatt
a mozdonyról sem vettek észre a dűlőgöző embert
és így a mozdony kerekei alá került, amelyek a
törzst teljesen kettévágták. A szerencsétlenül járt
nappal őrnt becsültották a törvényszék bonctani
intézetébe. Szomorú érdekessége az ügynek, hogy
egy évvel szelőtt Nagy József huszonhárom éves
fia egy véletlen szerencsétlenség folytán szintén a
vonat kerekei alatt lelta a halálát.

Osváth Kálmán konferánssa. Osváth
Kálmán, az erdélyszerte ismert kiváló író, aki-
nek irodalmi konferánssai komoly eseményt
jelentenek Erdély kulturális életében, holnap,
szombaton este kilenc órákor a református
kollégium nagytermében „Komoly magyarok“
címmel gróf Széchenyi Istvánról előadást tart.
Az előjelskből ítélve az intellektuális problé-
mák iránt érdeklődő közönség zsufolásig fogja
megtölteni az előadótermet. Belépő díj nincsen.

Orvosi hí. Dr. Reich Aidor Buziásról vissza-
érkezvén, orvosi rendelését Calea Regele Ferdinand
34. szám alatt (Metropol kávéház épülete) újból
megkezdte.

voltak forgalomban, hogy az olasz kormány,
amennyiben Castiglioni menedékjogot kér tőle,
nem fűjja kiadni őt az osztrák hatóságoknak.
Castiglioni azonban nem élt ezzel a joggal és
milanói tárgyalásainak befejezése után, ame-
lyeket olasz csoportjával folytatott a Deposit-
bank tápraállításának érdekében, nyomban
Bécsbe utazott, hogy a vádak alól tisztázza magát.

Házkutatás a Brassói Lapoknál. A ko-
lozsvári „Infraterra“ írja: A Brassói Lapok helyi-
séjeiben a rendőrség és ügyészségi közegek ma
délelőtt házkutatást tartottak. A lapvállalatot azzal
vádolták, hogy amikor új roatóós gépeit Budapest-
ről Brassóba szállította, az államot mintegy két-
millió lejjel megkárosította.

Sírköfelavatás. Özv. Steigenberger Ármné
ezuton hívja meg rokonait és ismerőseit a neolog
temetőben vasárnap 5-én tartandó sírköfelavatásra.

Vakmerő leányrablás Aradon. Tudósi-
tónk jelenti: Vakmerő és tiszozatos leányrab-
lás történt ma éjjel Arad belvárosában. Egy
hat tagból álló férfitársaság éjszakának idején
behatolt Gál Irén magániszteviselő nő lakására
és magával hurcolta a leányt. A rendőrség a
legbürgőbb nyomozás ellenére sem tudta eddig
a leányrablók kilétét és tartózkodási helyét
megállapítani.

Női orvostanhallgatókat nem vesznek
fel a budapesti egyetemre. Budapestről jelentik:
Hivatalos statisztika szerint ebben a tanévben
a budapesti tudományegyetemre a tulmagas tan-
díjak és egyéb tanulmányi költségek miatt öszsz-
al kevesebb hallgató iratkozott be, mint tavaly.
Az orvosi fakultásra hatszáz hallgató helyett csak
háromszázötvenet vettek fel a kultuszminiszteri
rendelet értelmében és a jövő tanévben már csak
háromszázat vesznek fel. Nőhallgatót 1918 óta nem
vettek fel az orvosi fakultásra. Ez idén is többen
jelentkeztek felvételre, az egyetem azonban
megtagadott minden kérelmet.

Nagy katasztrófa a Niagara befagyott
hullámain. Izgalmas jelenetek! Nem marad szem
szárazon és mindenki felsóhajt ha látja „Az orkán
száruyan“ című monumentális filmet mely felzudi-
totta az egész világot és mely aranybátukkal van
beírva a mozgóképművészet évkönyvébe. A filmet
D. W. Griffith amerika legnagyobb filmrendezője
népszerű műve Lottie Blais Parker után ren-
dezte, a fűszerpap pedig Lilian Gish a szép művész-
nő alkotása. E film előállítás több mint 5 millió
dollarba került a „Loew Metro“ amerikai film-
gyárnak és ezzel csodálatba ejtette az egész vi-
lágot. Oly nagy volt az érdeklődés amerikában,
hogy New Yorkban 400 mozgóban a filmet egyszerre
kellett bemutatni. Londonban, Párisban, Bécsben,
Berlinben még most is játszzák. Egész várost épít-
tettek fel és temérdek népet gyűjtöttek össze, hogy
a filmet előállíthassák. Egész sereg nép vándorolt
a Niagara zuhataghoz, hogy a halálszirofiája iz-
galmas jelen-tén ott legyen, hol Lillán Gish majd-
nem a halálát lelta. Akik a monumentális filmet
látták egyhangulag kijelentették, hogy Az orkán
száruyan a világ legnagyobb filmje. A monumen-
tális film kizárólag a Select mozgóban kerül be-
mutatásra, hatfőől október 6 től kezdve.

Nagy
harisnyavásár
mélyen leszállított árakkal.
Kötött harisnya min- 25
den színben lei
Flohr-harisnya minden 53
színben lei
Muszlin harisnya divat- 69
színben lei
Cérna-muszlin minden 98
színben lei
Selyemfátyol harisnyák 125
minden színben lei
BLATT
FÓTÉR 13
Divatkeresőkben és kötöttáruknban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

Lloyd 2947

Arany Ezüst

legszébb kivitelben **Órák** legjutányosabban

Ajándék- és díszmegtárgyak dúsz választékban.

Fenyő és Braunfeld

Királyi udvari szállító

világvárosi ékszerüzletében kaphatók.
Cluj, Piața Unirei No. 15.

Telefon interurbán: 643.

Deák Ferenc-utca 12.

Centrala Textilor Textilközpont

férfi és női gyapjuszövetek. Béléssárak.

Lloyd 2899

Figyelem!

Cipőosztályunk végleges kiárusítása miatt női, férfi és gyermekcipőket jóval gyári áron alul árusítjuk el.

„Au Printemps“
áruház

Cluj, volt Unió-u. 11.

Figyelem!

Divatkedvelők figyelmébe!

Férfi öltönyök, double felöltők, téli kabátok, valamint különleges szövetek óriási választékban érkeztek az „URANIA“ divatházba. Cluj, Calea Regele Ferdinand 34. Uráni-mozgóval szemben.

MILKA SUCHARD

TISZTÁN ALPESI TEJ, KAKAO ÉS CUKOR

Zsák = Ponyva

Vétel! Eladás

Kölcsonntételek, javítóműhely

Albala Izsó Timisoara

11. Piața Traian 2. sz. Sörgőnyom: Albala Timisoara-Fabrics Interurbán telefon 60

HA FINOM CUKORKÁT AKAR, KÉRJEN „MELISSÁ“-T!

Cluj telefon 6-48 és 6-65 (Lloyd 2248) Cluj, telefon 6-48 és 6-65

Posztópapucs párja 120 lej az ELITTE cipőáruházban, Cal. Reg. Ferdinand 65.

KÖZGAZDASÁG

A mai valutapiac

A mai napon további leánya tudensia mellett ültetkezés csak elvéve történt. Az ártolamok a következők: Osztrák korona 373-378, magyar korona 400-410, cseh korona 560-570, svájci frank 3650-3665, dollár 18500-188, francia frank 1020-1030, font sterling 857-860, olasz lira 830-840.

Valutapiac október 3-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1014, Berlin — London 850, Newyork 19050, Róma 840, Zürich 3665 Bécs 2700, Prága 570, Budapest —
Bukarest. Valuták: Napoleon 75000. márka —, leva 140, török lira 113, font sterling 850, francia frank 1080 svájci frank 3500, olasz lira 860, drachma 350, dinár 26000, dollár 19150, legyel márká 3600, osztrák korona 2900, magyar korona 2700 cseh korona 560.

Zürich Nyitás—Zárás: Berlin 12050—12050, Amsterdam 202³/₈—20230, Newyork 52250—52250, London 32850—335050 Páris 2750—2750 Milano 2285—228250 Prága 157550—57500 Budapest 4800—4800 Bécs 72000—71500 Bukarest 26500—27000, Varsó 10000—10000, Bécs 7350—7340.

Az új lakbértörvényig kívánják a kereskedők meghosszabbítani az üzletbáleteket. Bukarestből jelentik: Ma reggel kereskedők küldöttsége kereste fel Tancred Constantinescu kereskedelmi minisztert, akit arra kérték, hogy az új lakbértörvény megszüntetéséig hosszabbítsa meg mindazokat az üzletbáleteket, amelyek a jelenlegi törvény szerint a román szent Demeter-napián lejárnak. A miniszter megígérte, hogy érintkezésbe lép Marzescu igazságügyminiszterrel és a vele folytatott tárgyalások eredményéről hétéfén fogja a küldöttséget tájékoztatni, amikor a újból való megjelenésüket kérte.

Castiglioni erdélyi érdekeltségeinek sorsa. A bukaresti „Argus“ értesülései szerint az összeroppant Castiglioni ház erdélyi nagyvállalatoknál volt érdekeltségeit nemrégiben a Banca Commerciale di Milano, Castiglioni főhitelezője vette át. A szobaforgó érdekeltségek legtekintélyesebbikét a Foresta-fatermelőkoncern erdélyei teszik.

Az olasz cukorgyárak védővámot akarnak. Rómából jelentik: Az olasz cukorgyárosok elhatározták, hogy az olasz cukor védelme szempontjától a cukorra nézve a védővám behozatalát fogják kérni a kormánytól.

Amerikára veszélyt jelent az aranyinfláció. Amerikában már régóta meglepetéssel látják, hogy Európából egyre nagyobb mértékben ömlik vissza a dollár. Csakugyan most tlésszik az amerikai bankzövétség, amely a dollár visszazönlése fölötti aggodalmában határozatlan kimondotta, hogy az Amerikában felhalmozódott arany és a visszazönlő dollár inflációja bizámitáhtalan veszélyt jelent az amerikai gazdasági életre. Ezért követelik a német kölcsön jóindulata kezelését, mert Európa talpraállítása nem a politikusok, hanem a nemzetközi bankárok dolga és ezért oda kell törekedni, hogy ezentul az összes világkonferenciákon az Egyesült Államok kormánya ez irányban érvényesítse befolyását.

A jövő évben Arad is mintavásárokat rendez. Aradról jelentik: A Sfatul Negustoresc aradi csoportja a napokban értekezletet tartott, melyen azon nagyfontosságú javaslat hangzott el, hogy a jövő évtől kezdve az aradi Sfatul, a kereskedelmi és iparkamara, az iparosok szindikátusa mintavásárokat rendezzenek, melyekben az aradi ipar és kereskedelem vonulása fel termelését s reprezentatív munkáját. A mintavásár alkalmával a különböző egyesületek országos kongresszusát is tervezik. Az október hó 26-án megtartandó Sfatul közgyűlésen egyébként szóba fog kerülni az az előadás-sorozat is, melyet a Sfatul fog rendezni s melynek keretében Románia legkiválóbb közgazdasági reprezentánsai fognak előadásokat tartani.

Az osztrák nemzeti bank leszállítja a kamatlábat. Bécsből jelentik: Az osztrák nemzeti bank elnöksége elhatározta, hogy a hivatalos kamatlábat 15 százalékra fogja leszállítani. Hír szerint Zimmermann népzövétségi főbiztos már hozzájárult a kamatláb csökkentéshez.

Elfogadták az aradi Guttman cég kényszeregyezését. Aradi tudósítónk jelenti: Nehány nappal ez-ölt jelentette már az Uj Kelet, hogy az egész erdélyi piacon nagy felzúdulást keltett az aradi Guttman Samuel kereskedő cég fizetésképtelensége. A törvényes cörtlörtökön tárgyalta a cég kényszeregyezési kérését, minek során a hitelzők elfogadták a felajánlott negyveszázalékos kvótát.

Rövidesen meglesz a külföldi kölcsön. Bukarestből jelentik, hogy a Banca Nationala igazgatósága tegnap ülést tartott, amelyen Oromolu ismertette párisi és londoni tárgyalásait. A bank-kormányzó közölte, hogy a külföldi kölcsön rövid időn belül megvalósul.

Meghosszabbították a külföldi adósságok moratoriumát. Bukarestből jelentik: A minisztertanács hozzájárult a külföldi adósságok fizetésére eddig érvényben volt moratorium három hónapos meghosszabbításához. A vonatkozó rendelet holnap jelenik meg a hivatalos lapban.

Elkészült az energiatörvény szabályzata. Bukarestből jelentik: A természeti erők kihasználásáról szóló javaslat kidolgozásával felhatalmazott bizottság tegnap ülést tartott, amelyen végleg megállapították a törvényben megállapított irányvonalak alapján a végrehajtási utasítás főelveit. A bizottság legközelebbi ülésén ezeket a fix megállapításokat írásba foglalják, szután a legfőbb energiabizottság elé terjesztik, amelynek jóváhagyása után az iparügyi miniszter aláírásával életbelép a végrehajtási utasítás.

Heiszáz fémipari munkás van állás nélkül Nagyváradon. Az erdélyi fémiparban növekedő munkanélküliség Nagyváradot sem kímélte el. Az utóbbi időben — mint tudósítónk jelenti — a fémipari üzemeknél újabb elbocsátások történtek, mialtal Nagyváradon az állástalan fémipari munkások száma elérte, sőt meg is haladja a hatszázat. A munkügyi felügyelőség azon van, hogy az elbocsátott munkásokat más vidéken működő gyáraknál helyezze el.

200 literes tölgyfahordókat is szabad exportálni. Bukarestből jelentik: A kereskedelemügyi minisztérium előterjesztésére a minisztertanács elhatározta, hogy engedélyezi a kivitelre szánt tölgyfahordók befogadóképességének 100 literrel két hektóra való kibővítését.

Memorandumozni készül a Sfatul a pénzkrisis miatt. Mint ismeretes, a Sfatul Negustoresc bukaresti központja nemrégiben felszólította vidéki tagozatait, hogy mondjanak szakvéleményt a Vadul Comercial (kereskedői lakbértörvény) és a pénzkrisis kérdéseiben. Ennek megfelelően az egyes körzetek különféle akciókkal fognak igyekezni a kormánynál odahatni, hogy erélyes rendszabályokat léptessen életbe. Pár nap mulva a Sfatul újabb megbeszélést fog tartani Bukarestben, amelyen memorandumot fognak megszerkeszteni. Az emlékirat tartalmán fogja a Sfatul álláspontját és helyesnek gondolt módokat a Vadul Comercial és a pénzkrisis problémájának megoldására.

Leszállítják a jövedelmi és vagyonsdó Magyarországon. Budapestről jelentik: A pénzügyminiszter kijelentette, hogy a jövedelmi és vagyonsdó kivételi kulcsát le fogja szállítani. Ezzel kapcsolatban a lapok arról értesülnek, hogy a forgalmi adórendszert legközelebb reformálják. Ezentul a gyáros és a termelő fogja fizetni az adót, míg a további forgalomban minden áru men-

Zsák Zsinog Kötél

NAVAS DEZSO TIMISOARA

APRÓNIRDETÉSEK

עודם וזמן מועד מועד
 בעל המלה בעל קורא זוכה
 פאסטן אין קאמפוס אדער
 שמואלסון נעמנדע פער
 זענען אדער ווען נאמענטער.
 אפגעגעבן אין דער ארבעטס-
 דעם בלאטעס אונטער "פרינדל".

Angol nyelvmester,
 egyetemi végzettséggel, 8
 hónapi kurzus alatt angolul
 beszélni és írni megtanít.
 Értekezés: Calea
 Motilor 53. este 8 ó. után.
 7987

Péncz nélkül férjhez megy,
 ki női kabátját az „Urania”
 áruházban vásárolja.
 Calea Regele Ferdinand 84.
 (Urania-mozgóval szemben). Izlésesen, sikeresen,
 elegánsan és olcsón öltözködhetik.
 Sirocco 166

1 kiló **שרד** szá-
 lámi 65 lej, 1 kiló kolbász
 45 lej. Postai megrendelések
 elfogadhatók. Roth-
 nál Rudolt-ut 20.

Kétszoba-
 konyhás külön telek
 lelépés nélkül, külváros
 szép helyén, mely
 nincs messze, kiadó. —
 Belvárosban kapualatti
 bejárattal irodának alkalmas
 his szoba kiadó. Értekezni d. u.
 2-6-ig Imperial-irodában
 Str. Reg. Maria 12.
 (Bejárat Minorita-utca felől).

Kezdő segédet keresek
 a fűszerszakmából. Úvege-
 zést és képergeté-
 zést értők előnyben. Stern-
 berg Izidor, Marosludas.
 7985

Egy ebédlőivány eladó.
 Kalvin-u. 2. Földszint
 jobbra. 7941

Két fiatalember, vagy
 felsőbb oszt. diák kosztot,
 lakást kaphat Egyetem-u.
 5. ajtó 3.

Betonkeverőgépek

valamint az összes cementipari gépek,
 u. m. cementtörcserepek, betontéglák,
 üreges betonblokkok, cementterazzo, gra-
 nitoid, járdalapok gyártására kézi és erő-
 hajtásra berendezve, formák, betoncsövek,
 kutygyűrűk, lépcső és egyéb építési anyagok
 gyártására. Teljes asbestcementpala-
 gyári berendezések, I-a cementfestékek
 stb. stb. raktárról azonnal szállíthatók.

MODERNA
 Építőipari Gépek és Radiátor Rt.
 Brasov, Kis ucca 12.
 Árlapok és költségvetések díjmentesen!
 Mielőtt cementiparigépeket vásárol, kér-
 jük raktárunk megtekintését

Orth. כשר

Megnyílt Bucuresiben a város legforgalmasabb helyén egy
 szigoruan orth. כשר étterem, három elsőrangú, legmodernebben
 berendezett terem áll a tisztelt közönség rendelkezésére.
 Kérjük a tisztelt vendégeket, hogy győződjenek meg kitünő
 konyháinkról, tiszta és gyors kiszolgálásról.

Az étteremben מניין
 Restaurant orth. כשר **Princiar**
 igazgatója (Hotel Princiar)
 Boulevard Elisabeta No 17.

TRANSATLANTIQUE FRENCH LINE

Személyposta — Gőzhajók
Havre és Szt.-Nazaire-ból
Cuba és Mexiko
New-York és Canadába.

Felvilágosítások és jegyek:
 „SARNIA“-nál
 Bucuresti, Rador 1572
 Pasagiul Comedia

Irógépek

„ROYAL“ - „STOEWER“
 „MIFELLES“ - „ERIKA“
 állandóan raktáron. — Mindennemű író-
 gépkellék legelőcsőbb beszerzési forrása.
Speciális javító műhely!
 Javításokért garanciát vállal
Finkler Antal Cluj
 Irógépvállalat, Calea Regele Ferdinand,
 (a nagy vashíd mellett)

Die weltbekannte Exportfirma
HERMAN RATH, TRIEST.
 welcher schon mehr als 40 Jahre von die Griechische
 und Palaestinaer Produzenten in Triest
 ein Commissionslager besitzt,
eröffnete in Bucarest — Hotel Regina
 einen Engroslager von
 אחרונים מוכרים לולים ניווע בארבעה עשר אונד ניווע
 נעוועלשע ון אונד נעוועלשע טראקקענע הרסים
 Anfragen sind zu richten an seinen Sohn
 Kommt vor Jom Kippur nach Cluj und Oradea-
 Mare, nach Jom Kippur nach Satu-Mare mit
 vorzüglicher Waare.
Josef Rath, — Bucarest,
Casa Poştală

Gépszij!

Különböző bel- és külföldi talp és finomáru,
 cserző anyagok, valamint gépszij prima külföldi
 versenyképes árban kapható
Sámson Manó
 börtüzetben, Cluj, Str. Regina Maria 12. (volt
 Deák Ferenc-u. 12.) Telefonszám 889. Lakás 387.
 Iroda Cal. Reg. Ferdinand 84. R. Mosse 4002

Double raglanok

férfi- és fiuruhák
M. Neumann
 cégénél Cluj, Piata Unirii 14.

Fabrică de case de bani
Goldschrank-Fabrik
 Pénzszekrénygyár
Jakabfi & Co
 TIMIŞOARA
 Str. Timotei Cip. (Battyány-u.) 3
 Telefon 12-68
 Képviseleteink és mutatványosok
 Clujon Arthur Loevy & Co. szállítók,
 Oradea-Maren „Stabil“ gépkellékeket
 Nagypiac. — Satu-Mare, Em. Weiss
 Söhne szállítók, — Aradon Arnold Pollák
 szállítók.

Férfikalapokat

fest, tisztít, formál és vasal
Fehér István kalaposmester,
 Cluj, Unió-utca 21. Redout.
 Postai megrendelések is eszközölhetnek!

Uj üzlet!

MAJIM VHASMAL
Electrohidro
 Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 65
 (A siguranţával szemben)
 Telefon 2-14

Nagy raktár villamossági, vízvezeték- és gázszerelési cikkekben
 Csillárok villamos vasalók és főzőedények, closet- és mosdóberendezések, Auer- és invert-égők, gázharisnyák, villanykörték, minden feszültségre.
 Asztali és fali telefonok inierurban használatra.

Uj üzlet!

BARKEBT...
 BIVATAL...
 Kolozs...
 Pop, (Br...
 telefon: S...
 az kiadóh...
 N. Sz...
 A háziratok...
 szerkesztős...
 munkák Kéz...
 munk...
 1924 októb...
 Ut...
 Az esz...
 ségzerüség...
 sége eleinte...
 dolkodók a...
 meg a szük...
 hogy ez es...
 reális adott...
 eszmének fo...
 litikus gond...
 államokra v...
 volt az, aki...
 fel az euró...
 mutatva ar...
 hárszából, m...
 nemzetek g...
 egyedül az...
 zetheti ki...
 szőlőván div...
 sovíniszta-...
 teni lehetel...
 történelme...
 fog eljutni...
 megáért az...
 „soro egois...
 csak úgy le...
 gazdaságl t...
 tény pedig...
 lési egysége...
 egyes nemz...
 fejlődése elé...
 Figyelő e...
 és Genf a m...
 jóvátételi t...
 jutott csak...
 fegyverkez...
 határozatok...
 nek megoldá...
 riotok pacifi...
 nyulni, mely...
 a szülője, de...
 nagyon is m...
 bélyegét.
 Condenho...
 dozsának t...
 zett. Nitti, C...
 a Mussolini...
 férfiak, aki...
 mutatott rá...
 talanságaira...
 előtt kijelent...
 megindítja m...
 lamok megter...
 így közeledik...
 — Carducci...
 gazdagabb, h...
 ez egék azúr...
 ségeinek, mik...
 világ fertőjén...
 real politikus...
 európai diplom...
 szövényeinek...
 hiúságból sem...
 len eszmék pr...
 nem hallaná...
 egymással far...
 jövendő paran...
 fer maradásán...
 ossakis ebben...
 Nitti a bot...
 vilizáció oszt...
 szánását remél...
 tiki ujjaaleku...
 immár, hogy...
 több európai...
 megváltoztatni...
 nyok eredend...
 sat és munkae...
 oializálódásra...
 jgések el nem